

P

Na ... : Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 15 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inerati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 115.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

64. štev.

Maribor, dne 8. junija 1928.

Letnik XV.

Militarizacija države SHS.

Pred nekaj dnevi je sprejel naš zunanji minister dr. Ninčič ameriškega novinarja Johna Sinclaire, zastopnika «United Press» ki oskrbuje z vsakodnevnimi informacijami 1100 listov. Gospod Sinclair se je posebno zanimal za vojaške zadeve. Po njegovem mnenju je «bacillus militaris» eden glavnih vzrokov gospodarske krize v Evropi in slabega stanja valut evropskih držav. Zato je najprej vprašal dr. Ninčiča, zakaj obstoja tolika vojna aktivnost po vsem Balkanu in kateri razlogi diktirajo oboroževanje in vzdrževanje tako velikih armad. Omenil je, da imajo Zedinjene države ameriške 110 milijonov prebivalcev, a vzdržujejo le 100.000 mož stalne vojske. Vprašal je, kaj hočejo male države, kakršna je Jugoslavija, s tolikšnimi armadami. Dr. Ninčič mu je odgovoril, da se vojska naše države poslužuje le materiala stare srbske vojske in armade bivše Avstro-Ogrske. Ta material se polagoma in deloma izpopolnjuje z novo opremo. Jugoslovanski vojni minister je to leto potrošil za opremo in vzdrževanje vojske manj, nego prošlo leto. Jugoslavija ima sedaj pod orožjem 140.000 mož. Sinclair je vprašal ministra, čemu je potrebna ta velika vojska, nakar mu je dr. Ninčič odgovoril: «Razume se, da v zaščito države».

Nato sta govorila o odnosih do sosednih držav in minister je rekel, da so zadovoljivi. Ko ga je Amerikanec vprašal, zakaj SHS vlada de facto priznava revolucionarno grško vlado, ne priznava pa de facto revolucionarne ruske vlade, je še celo povedal, da bomo kmalu imeli trgovsko pogodbo z Rusijo in da bomo tudi njeno vlado priznali de facto. Ti poveljni in mirni odnosi na zunaj so v takem nasprotju s prejšnjo izjavo o potrebi velikanske armade, da Amerikanec ministra ni ničesar več vprašal.

Mislil si je, svoje, kakor si mislimo tudi mi sedaj, ko se v skupščini že razpravlja o vojaškem zakonu, ki je bil z uradniškim vred kot prvi postavljen na dnevni red. Ali dočim se uradnikom mečejo drobtinice raz bogato obložene mize, se vojski daje z obema rokama. Po predlogu tega zakona, ki ga je izdelal vojni minister Petar Pešič z drugimi generali, traja vojna dolžnost od 21. do 50 leta, pri mobilizaciji in vojni pa lahko kliče vojni minister pod orožje moške od 18. do 60. leta, kar pomeni, da so lahko po uvidevnosti enega ministra in generalštaba tri četrtine moškega rodu pod zastavo in vojaško komando. Če ima država SHS od 12 milijonov prebivalcev polovico moških, potem je lahko ob mobilizaciji okrog 4 in pol milijona vojnih obveznikov.

Po tem nam mora biti jasno, zakaj bo bodoči proračun znašal 12 milijard dinarjev in zakaj se še vrh prejšnjega narodu nalagajo velika bremena. Novi budget, ki bo zahteval 100 odstot. zvišanje vseh davkov, še sicer ni gotov, sliši se pa že sedaj, da bodo skoraj tri četrtine od njega — to je blizu 9 milijard dinarjev — odrejane za vojsko. Temu primerne bodo tudi plače visokih in najvišjih mest v vojski. Dočim se najvišjim državnim uradnikom določa v predlogu novega uradniškega zakona samo po nekaj 1000 D letne plače, bo imel vojvoda in admiral same in čiste letne plače brez vseh doklad 96.000 D, general 48.000 D, divizijski general 42.000 D, pukovnik 30.000 D, podpukovnik pa 12.000 D. Tu se že vidi, kako navzdol plače naglo padajo, ker smo tako zelo demokratični in pa ker služi na mestih nižje pukovnika še mnogo prečanov. Sicer pa tvorijo razni dodatki večkratno plačo in tako bo vojska razmeroma najboljše plačani funkcionar in častništvo privilegirani stan v državi.

Veliko reakcionarno in popolno omalovaževanje pa kaže novi vojaški zakon napram rezervnim častnikom in rezervistom sploh. Ti so stavljeni v vrsto «ostalog materiala popisanog za vojno potrebu». Oni so pod aktivnimi, pa naj odslužijo tudi 30 let kot rezervni oficirji. Aktivni oficirji imajo poleg plače družinske doklade, dodatke za slugo, drva, konja in obleko (9.600 D letno), potne stroške itd., rezervni pa nič od vsega tega ne na vaji, ne v vojni. Za njihove družine se nihče ne briga in nihče se ne vpraša, kako naj se opremijo, prisodili so jim samo plačo in stanarino, od tega pa še potnih stroškov ne morejo kriti, če so poklicani na orožno vajo v oddaljeno mesto. Znano je, kako kruto izrablja militarizem rezervno častništvo, v vojni se aktivnim daje prilika, da se varujejo, rezervne se pa pošilja na najnevarnejša mesta, kaj takega se še pa ni slišalo, kot je naš novi vojaški zakon, ki z nobeno besedo ne pove, po katerem merilu se smejo klicati rezervisti in kaj se naj zgodi z družinami onih, ki so v vojaški službi, ali pa so v njej pustili celo svoje življenje. Vidi se, da temelji ta zakon na najožjem in osebnem stališču visokih aktivnih oficirjev in da je izdelan od ozkega privilegirane kroga, ki omalovažuje in celo prezira vse, kar je izven njega.

Proti vsem tem krivicam in za reorganizacijo vojske je odločno nastopil Jugoslovanski klub na seji odbora za proučevanje novega vojaškega zakona. Poslanec Kremžar je izjavil, da so smernice politike stranke

slovenskega ljudstva odločno pacifistične. Svetovna vojska je dokazala, da nikakor ne velja več imperijalistično geslo starih Rimljanov: Ako hočeš imeti mir, pripravljaj se na vojsko! — ampak da mora biti geslo moderne demokratične države: Ako hočeš mir, daj mir! S tem seveda ni rečeno, da bi se ne smeli v slučaju potrebe braniti. Predloženi zakon ima nekatere simpatične točke, toda najvažnejše njegove določbe so protiljudske. Službeni roki tako za operativno armado, kakor za rezervno so odločno predolgi. Mi smatramo, da je šestmesečna službena doba popolnoma zadostna, saj je svetovna vojna dokazala, da za človeško klanje zadostuje tudi le šesttedenska izobrazba. Obveznost za aktivno armado bi bila zadostna od 21. do 32. leta, za rezervno pa od 32. do 40. leta. Popolnoma nedemokratično pa je, da zakon prepušča vojnemu ministru, da sme od zgodnje mladosti do visoke starosti v slučaju resnične ali dozdevne potrebe ljudi vpoklicati po lastni uvidevnosti. Poslanec Kremžar izjavlja, da bi se glede tako važne določbe moralo vprašati za mnenje ljudstvo in njegove organizacije. Jugoslov. klub je sploh zoper sedanje ustrojstvo vojske, ker ljudstvo zahteva, da se preustroji armada v narodno milico. Klub tudi zahteva, da se mora sedanji odbor spremeniti v permanentno kontrolo poslovanja vojnega ministrstva, ker ne sme biti toliko narodnih žrtev v krvi in blagu prepuščeno uvidevnosti enega samega ministrstva in njegovih organov.

Demokrati so slovenskega zastopnika napadali z «antimilitarizmom», ta jim je pa mirno odvrnil, da je to res, ker je ljudstvo nad armado. Pri glasovanju so glasovali za zakon demokrati, radikali in srbski zemljoradniki, proti pa Jugoslovanski in Muslimanski klub.

Politični položaj.

Radikalni govornik za sporazum. Kakor vladna izjava, ki se da obrniti na katero stran kdo hoče, tako so različni tudi radikalni govorniki. Tako je minister Srškič izzival bosanske muslimane, da sta morala Jugoslov. in Muslim. klub podati protestno izjavo, minister Velizar Janković je pa govoril zopet v čisto sporazumnem duhu. Rekel je, da stoji radikalna stranka na stališču, da je revizija ustave potrebna, če jo hoče narod, in v tem slučaju jo bodo radikali tudi izvedli. — (Klici med demokrati: Vi ste za revizijo ustave? — Janković: Da, če jo bo zahtevala večina naroda! — Klici demokratov: Kaj je to narod? — Janković: To bi baš vi demokrati morali vedeti!) — Na opazko Svetozarja Pribečevića, da bi se radikali ne smeli pogajati z Radicem, in na namigavavanja demokratov o uporabi sile, je izjavil Janković, da je radikalna stranka proti sili in za sporazum, če hočemo ohraniti državo treh plemen in treh ver. Tisti, ki hočejo zedinjenje s silo, so največji sovražniki države. Zato se bomo mi raje pogajali, in sicer z vsako stranko v državi. Kadar bomo vedeli, kaj te stranke zahtevajo, se bomo z njimi sporazumeli, če se njihovi nazori ujemajo s stališčem radikalov. — Demokrati so začeli vpiti: Zakaj se pa ne sporazumete z nami? — Janković: Ker ste vi za silo, mi pa za sporazum! — Nato so napravili demokrati tak hrup in krik, da se je morala seja prekiniti.

Na razpravi o vladni deklaraciji je Svetozar Pribečević napadal vlado, ker se ne izjavlja izrecno za vidovdansko ustavo ter ne govori o razdelitvi države. Federaliste in avtonomiste je imenoval rebele in dr. Korošcu je očital, da so bili tudi Slovenci nekdanj za narodno edinstvo, na kar mu je ta odgovoril: Mi nismo ne Hrvati, ne Srbi, nego poseben narod s svojim jezikom, s svojo kulturo in s svojimi tradicijami. Nikdar nismo bili za edinstvo v tem smislu, da se pohrvatimo ali posrbimo; drugačno edinstvo pa mi priznamo.

Sedanji in bivši prosvetni minister. Pri razpravi o vladni deklaraciji sta se hudo skregala sedanji prosvetni minister Trifunović in bivši Svetozar Pribečević. Ta je prvemu očital proforski štrajk in je dobil za odgovor: Vi ste molčali v oktobru, novembru in decembru. Tri vloge učnega osebja so vam bile predložene, pa ste molčali in mirno ste sedeli tudi tedaj, ko sta ministra pravde in vojne zvišala dohodke svojih uslužbencev. Drugače ste pa razsipali milijone, do katerih niste imeli pravice.

Demokrati zavlačujejo uradniški zakon. Zakonodajni odbor je že začel razpravo o uradniškem zakonu. Demokrati so pa predlagali, naj se izvoli pododbor, ki naj bi uradniški zakonski načrt proučil ter ga še le potem po temeljiti razpravi zakonodajnemu odboru predložil. Kakšen namen so demokrati zasledovali s tem svojim predlogom, se je pokazalo potem, ko je Pribečević predlagal, naj se delo zakonodajnega odbora uredi tako, da bi mogel priti razum uradniškega zakona eventualno na vrsto tudi zakon o razdelitvi države, ako bi se v tem času od vlade predložil. Proti temu zavlačevanju demokratov je vstal poslanec Sušnik (Jugoslovanski klub), ki je izjavil, da se mora uradniškemu stanu ta

koj pomagati in je predlagal, da mora sekcija, ki se bi s tem zakonom podrobno pečala, svoje delo dovršiti v roku 3—5 dni. Večina je na to sklenila, da se mora delo dovršiti v enem tednu.

V reškem vprašanju hoče italijanska vlada staviti predlog, naj bi naša vlada pristala na to, da se Reki vzame samostojnost. Če se to zgodi, bo Reka v gospodarstvem oziru delila usodo Trsta in našemu življu, ki v njej prebiva, se bo slabo godilo. Naša država ima torej sto razlogov, da vstraja v reškem vprašanju na svojem stališču. Če pa pride reško vprašanje pred mednarodni forum, smemo biti prepričani, da se bo rešilo v našem zmislu, ker zahtevajo tako pogodbe in vsa dana dejstva. Reka Rečanom, a Baroš Jugoslaviji.

Po svetu.

Zveza ruskih in nemških monarhistov. Londonski dopisnik «Chicago Tribune» piše o pokretu ruske monarhistične emigracije ter odkriva njene zveze z nemškimi reakcionarci pod vodstvom generala Ludendorffa. Ta zveza pripravlja napad na Rusijo, da vrže sovjete in da potem s pomočjo monarhistične Rusije izvede prevrat v Nemčiji ter zopet ustoliči Hohenzollerje. O celem načrtu je informirano več antantnih državnikov. Ameriški novinar trdi, da ima Ludendorff 175.000 mož vojske, sestoječe iz raznovrstnih nemških nacionalističnih in fašistovskih organizacij, ruski monarhisti pa imajo še svoje posebne organizirane in opremljene ter od raznih vlad podpirane čete. S to vojsko nameravajo vdreti v Rusijo ter zavzeti Kronstadt in Petrograd. Nadajo se, da bodo deli sovjetske vojske prestopili na njihovo stran in da bode Finlandija in baltiške države to akcijo izdatno podpirale. Oddelek monarhistov od 18.000 mož je že pripravljen na Finskem in po baltiških pristaniščih. Monarhiste je oskrbel z vojnim materialom nemški tovarnar Krupp, razni nemški bogatini jih pa zalagajo z denarjem. Dopisnik pravi, da je angleška vlada poučena o teh naklepih, a da tudi sovjetom niso neznani.

Kako D'Annunzio vleče Italijane za nos. Po celi Italiji je vzbudila velikansko senzacijo vest, da je izginil Gabriel D'Annunzio, ki je preteklo soboto odletel z Gardskega jezera s hidroplanom, ne da bi se kje v Italiji spustil na tla. Fašisti so spravljali njegov skrivnostni polet v zvezo z njegovim nastopom proti Mussoliniju in fašizmu ter se je splošno govorilo, da hoče D'Annunzio Mussoliniju in fašistom napovedati boj in jim odvzeti iz rok državno krmilo. Potem so prihajali brzojavi, sedaj iz Francoskega, sedaj zopet iz vzhoda, da je pesnik tam prispel. Govorilo se je, da je D'Annunzio izjavil svojim prijateljem, da namerava podvzeti na iztoku novo pustolovstvo ter da gre h Kemal paši v Angoro. Sedaj pa se je ta skrivnost nenadoma razvzljala, kajti D'Annunzio se sploh ni odstranil iz Italije, temveč je ves čas lepo bival v svoji vili ob Gardskem jezeru ter se smejal razburjenim Italijanom. Najbrž je on sam namenoma raztrosil te vesti, samo, da napravi večjo reklamo za sebe.

Atentat na španskega kardinala Soldevila. V Saragossi se je zgodil atentat, ki je vzbudil splošno razburjenje po celi Španiji. Neznana mladeniča sta pričakala kardinala Soldevila pred vhomod njegove vile pri Saragossi. Ko je kardinal stopil v avtomobil sta izstrelila na njega 12 streliv in ga na mestu ubila. Ranjen je bil tudi šofer in kardinalov spremljevalec, ki je vsled zadobljene rane kmalu izdihnil. Kardinal je bil star 75 let; za kardinala je bil imenovan leta 1919. Atentat je bil povzročen najbrž iz političnih ozirov, ker je stal kardinal na čelu gibanja španskih katoličanov ter bil goreč nasprotnik nove reforme ustave, ki bi španske katoličane znatno oškodovala. Vest o umoru kardinala je napravila v Vatikanu globok vtis. Pravijo, da je bil sv. Oče vsled te vesti tako pretresen, da se je zaprl v kapelo, kjer je dolgo časa prebil v molitvi.

Dnevne novice.

Svetovna vojna in klerikalci. Ne izide nobena številka demokratskega lista, ne da bi bila v njej zabeležena laž o avstrijakantstvu klerikalcev, ki so hujskali na vojno, gonili naše fante in može v smrt itd. Ta neumna pisava pri pametnih ljudeh nič ne zaleže, radi tega se tudi mi ne zmenimo za te klevete. Glejte, najbolj zadovoljni so pod «svobodnim» solncem Jugoslavije naši najčistejši nacionalisti, demokratje. In kje bi bile te «cvetke» jugoslovanskega nacionalizma, ako bi ne bilo vojne, strelskih jarkov in hujskanja klerikalcev na vojno? Še vedno v suženjskih verigah te proklete Avstrije. Svetovna vojna nam je rodila Jugoslavijo in svobodo, otela suženjskih verig avstrijakantstva naše policajdemokratske nacionaliste in vsaka osvoboditev zahteva žrtve in brez žrtev in sicer smrtnih človeških žrtev se ne zgodi nič prevratnega. Ako bi policajdemokratje, ki so bili pod Avstrijo največji petolizci avstrij-

skega režima, pomislili samo na ravnokar pribito dejstvo, ki nas je osvobodilo in združilo s Srbi, ne da bi ponavljali dan na dan lajne o avstrijakantstvu klerikalcev, o hujškanju na vojno itd.

Beograjska vlada in zgodovina. Beležili smo že, kako je vlada pustila v nemar vse, kar nam pripada iz dunajskega arhiva, sedaj pa se je na zadnji seji beograjskega Zgodovinskega društva še izkazalo, da ovira tudi dela na svojem domačem srbskem zgodovinskem polju. Univerzitetni profesor in zgodovinar Stanoje Stanojevič se je potožil o velikih težavah svojega dela za ustanovitev posebnega zavoda za proučevanje zgodovinske dobe od leta 1908 do leta 1919. Pred bolgarsko vojno leta 1913 je začel privatno zbirati podatke o srbsko turški vojni ter izdelal obširen načrt. Med vojno srbska vlada za to ni imela nobenega smisla, po vojni pa tudi ne. Leta 1920 je ministrstvo prosvete obljubilo 200.000 dinarjev kredit za zgodovinski zavod, a je to znižalo na 50.000 dinarjev. Stanojevič se je dolgo trudil, predno je dobil brezplačno železniško karto, da se je lahko vozil okoli ter zbiral podatke, nazadnje so mu še to karto odvzeli in v nobeni oblasni ustanovi ni mogel dobiti sobe za svoje delo. — Vladni prvaki hočejo v svojo jo osebo proslavo postaviti Panteon in to je vse, kar vedo o zgodovini.

Podeželska društva, ki so se pričela prav živahno obračati na Ljudski oder v Mariboru radi iger, prosimo, da v slučaju, da bi zahtevana igra ne bila slučajno v zalogi, malo potrpe. Ljudski oder bo storil vse potrebno, da si igro pribavi. Vpoštevati je treba začetniški značaj odra in slabe gmotne razmere, ki ne dopuščajo, da bi se bil arhiv že razvil tako, da bi ustrezal vsem potrebam. Čim več podpornikov bo oder imel, tem lažje bo pomagal društvom. — Kasneje bo Ljudski oder izdelal seznam vseh iger, ki jih ima v zalogi.

Sestanek voditeljev tretjega reda se bo vršil za dekani: Marenberg in Vuzenica dne 16. junija ob 10. uri v Marenbergu.

Potnine ekskurendnih učiteljev, veručiteljev in učiteljev ženskih ročnih del. Glasom odloka pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere, z dne 19. V. 1923, št. 190, je ministrski svet s sklepom dne 7. marca 1923, D. R. št. 27935, dovolil kredit za potnino ekskurendnih učiteljev, veručiteljev in učiteljev ženskih ročnih del za čas od 1. julija 1922 do 30. junija 1923. Da bo mogel višji šolski svet potnine za označeni čas nakazati, naj prizadeje učne osebe takoj predložiti izkaze dejanskih potov od 1. julija 1922 do 30. junija 1923. Izkazi morajo imeti naslednje podatke: 1. število potov, tja in nazaj se naj šteje za eno pot; 2. razdaljo med uradnim sedežem, bivališčem in šolo, na kateri je učna oseba učila, v kilometrih; 3. kakovost poti, ali je večinoma ravna in lepa, ali strma in slaba; 4. ali je učna oseba učila samo pol dneva, če je razdalja manjša, kakor 5 km. Izkaze naj potrdi šolsko vodstvo, v slučaju pa, da je prizadeta učna oseba šolski voditelj, okrajni šolski svet. Vsi izkazi se naj pošljejo neposredno računovodstvu delegacije finančnega ministrstva, oddelek za pokrajinsko upravo, odsek II, poslojpe pokrajinske uprave.

Častiti gospodje duhovniki, ki ste člani SPD! V 6. številki «Planinskega vestnika» čitamo, da se je ustanovil pod okriljem SPD «Aljažev klub», ki združuje č. g. duhovnike-turiste. Klubov namen je, skrbeti za to, da se vrše v planinskih cerkvah in kapelicah v glavni sezoni za turistiko po nedeljah službe božje. Podpisana podružnica prosi, da bi tudi v Mariboru prevzel eden izmed č. g. duhovnikov, ki je turist, organizacijo imenovanega kluba. Marsikateri turist bi bil hvaležen, ako bi na svoji nedeljski turi, tudi mogel biti pri sv. maši n. pr. pri Sv. Arehu. Podružnica bo seveda upoštevala dejstvo, da imajo č. g. duhovniki v tej draginji skrajno slabe plače. Predsednik «Aljaževga kluba» SPD je dr. Jos. Srebrnič, univ. prof., tajnik pa prof. Janko Mlakar v Ljubljani. — Uprav. podr. SPD.

To bi naj bila inteligenca! Dopis iz laškega okraja. Laška inteligenca, namesto, da bi po krščanski navadi posvečevala Gospodove dni, leta v okolici med službo božjo po poljih in gozdovih za divjimi zvermi. Ako gredo naši možje k službi božji, jih skuša odvrniti od cerkve in jih spraviti s seboj. Okoli poldne pa se snidejo ti oskrunjevalci Gospodovih dni v kaki zakotni krčmi in tam se začne potem pošteno zehnanje in pokončevanje alkohola. Seveda privabi ta lep vzgled te inteligenca tudi še druge prijatelje močne kapljice skupaj in tako nastanejo prizori, ki so v pohujšanje vsem poštenim ljudem: vpitje, preklinjanje, pretepanje in razno nerodno obnašanje. Ali bi ne bilo boljše, ako bi ta laška inteligenca ob nedeljah in praznikih rajši ostala doma, da ne bi odvracala še naših poštenih mož od posvečevanja Gospodovih dni ter jih ne navajala k pijančevanju, katerega je med nami že tako več kot zadosti! Kaj pravite k temu gospod nadupravitelj Pleskovič?

«Palčki in vile» v mestnem gledališču v Celju. Kdor želi nuditi svoji deci nekaj, s čemer se bo zares v zamaknjenju divila in poleg tega v istini duševno lepo uživala, naj jo povede k očarljivo ljubki pravljčni mla dinski predstavi «V kraljestvu palčkov», ki se uprizori v dokaj nevsakdanje razkošni opremi in kreaciji v soboto dne 9. t. m. ob 6. uri popoldne v Mestnem gledališču v Celju. Kot dilet. gostje nastopijo mali igralci-šolarji iz Laškega, ki so si stekli izreden sloves že na domačem odru. Vseh sodelujočih palčkov in plesočih vil je nad 60. Predprodaja vstopnic v knjigarni Goričar in Leskovšek in v soboto ob pol 6. uri pri gledališki blagajni. Mladinoljubi, blagovolite se tudi to pot izkazati v svoji požrtvovalnosti in ljubezni in dobrobiti do naše dece, ki je kri vaše krvi in mlada strn, zoreča v dneve lepše in častnejše jugoslovanske bodočnosti. Predstava bo do večernih povratnih vlakov v Sav. dolino in mariborsko stran že končana, vsled česar se nudi ev. šol-likim izletnikom in drugim posetnikom iz ondotnih krajev najlepša prilika za udeležbo.

Slovensko pevsko društvo v Ptujju priredi v soboto, dne 9. t. m. ob 20. uri v dvorani Društvenega doma pomladanski

koncert z izbranim vspešdom. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Zopet afere z rekruti. Ob priliki debate o novem zakonu o ustroju vojske prinaša na dan biv. nar. poslanec Jovan Džonović v beograjskem «Glasniku» tri stare afere: Pri umiku čez Albanijo je umrlo nekaj desetisočev rekrutov. Na interpelacijo v začasnem parlamentu se je sestavila komisija, ki je zbrala veliko podatkov o krivdi poveljnikov, ki so žalostno smrt rekrutov zakrivali. Vlada je pustila celo stvar zaspiti, mesto, da bi obtožene oficirje postavila pred sodišče. Po osvojenju so dovedli rekrute v Črno goro in Cetinje. Tu jih je naravnost zmrazilo čez 200. Zopet je posebna komisija zbrala podatke o tem nečuvenem dogodku, toda stvar je vseeno zaspala. Leta 1921 je tedanji vojni minister general Zečević poklical rekrute na službovanje sredi najhujše zime, tako, da jih je radi tega na tisoče pomrlo. Zopet komisija, v parlamentu se razpravlja in govorijo dolgi govori, kako je treba staviti generala Zečevića, kot glavnega krivca pred sodišče, toda stvar zopet zaspi. General Zečević je še danes komandant beograjske divizije. Bivši komandanti armij in divizij, pravi Džonović, so še danes to; vsi so živi in zdravi in vsem je dobro in toplo, toda v zemlji gnijejo tisoči, katerih smrt so oni zakrivali in katere objokujejo njihovi domačini. Sedaj se mora preiskava nadaljevati ker drugače se bo udomačila vera, da je vojaštvo strahilo, ki lahko požre tisoče človeških življenj, pa nihče za to ne odgovarja. Kolikokrat so prišle pred parlament interpelacije o slabem postopanju z vojaštvom tudi od strani nižjih komandantov. Vojni minister je samo kimal, preiskave pa ni bilo nobene, pa če tudi je bila, se je vršila na ta način, da je povoljno iztekla za tistega, proti kateremu je bila naperjena. Skrajni čas je že, da se ti gospodje naučijo, da jim ni vse dovoljeno, kar si oni izmislijo, temveč, da je tudi nad njimi neka oblast, ki jih lahko kaznuje za njihove pregrehe.

Invalidi-častniki podpirali razbojnike. Javili smo že, kako so črnogorski razbojniki oropali kurirja, ki je nosil 204.000 dinarjev invalidske podpore za črnogorske invalide. Radi tega napada so se potem okrađeni invalidi krvavo maščevali nad rodbino kolovodje razbojniške bande. Oblasti so iskale dolgo časa krivce, ki so morali razbojnikom naznaniti, da nosi kurir s sabo večjo svoto denarja. Sedaj so nenadoma v Cetinju aretirali blagajnika invalidskega odbora, podpolkovnika Kolažića in predsednika odbora podpolkovnika-invalida, Čakića. Aretirana sta radi tega, ker sta bila v zvezi z razbojniki, ki so denar oropali in ker sta poneverila večje svote invalidskega denarja.

Slepec, ki popravlja ure. V selu Bani, občina Kostav v Dalmaciji živi kmet Peščica, star 40 let in je kot 10 letni deček izgubil oči. Necega dne se je pokvarila v sobi, kjer je bil zgoraj omenjeni slepi otrok, budilka. Deček je iz otroške radovednosti razdril uro in iztaknil tudi pogrešek. Od tega časa naprej je začel deček popravljanje z uspehom budilke in večje stenske ure. Popravila žepnih ur se ni lotil, ker imajo te ure za slepca premajhno kolesje. Vrhunec urarske brihtnosti je dosegel ta dalmatinski slepec, ko je popravil te dni v Kastvu uro na stolpu župne cerkve. Slepec Peščica je bil samo ene leto v zagrebškem zavodu za slepce.

Večjo množino trdih in mehkih drv si želi nabaviti mestna občina Maribor. Pismene zapečatenе ponudbe pravilno kolkovane naj se pošljejo magistratu najkasneje do 25. t. m. Na zapečatenem zavitku, v katerem je ponudba, je treba še označiti: Ponudba za dobavo drv. Rok za dobavo je navesti. Mestni magistrat si pridržuje pravico, da sprejme izmed prispelih ponudb eno ali pa tudi več. Kot varščino za pravilno in točno dobavo se pridržijo do končne pravilne dobave 10 odstotkov vsakega položenega računa, kateri se poravnava vselej najkasneje osem dni potem, ko so se drva pravilno prevzela.

Iz strokovnega gibanja.

«VOLKSSTIMMA» LAŽE.

Socialisti hočejo farbat železničarje.

Mariborska socialdemokraška «Volksstimme», ki jo piše po večini marib. župan Grčar, je v predzadnji številki napisala gorostasno laž, češ: Jugoslovanski klub je glasoval za vojne kredite (nad eno milijardo). To Grčarjevo raco so tudi plakirali z namenom: rdeči backi bodo to verjeli in «klerikalni» poslanci so razkrinkani. Da bodo pošteni železničarji in državni nastavljenici doznali za čisto resnico, smo se obrnili v Beograd in zaprosili naše poslance za pojasnitev te zadeve. Danes smo dobili naslednje obvestilo:

Do danes še ni en naš poslanec glasoval za vojne kredite in tudi ne bo. Za nujnost razprave o naknadnih in izvanrednih kreditih za 1922-23 pa smo glasovali samo radi tega, ker so te izvanredne in naknadne svote določene povečini za zboljšanje bednega položaja železničarjev, državnih nastavljenec, penzionistov, invalidov ter vdov in sirot.

Ako hočemo, da se tem slojem v doglednem času odpomore, se mora nekaj storiti. Ako pa «Volksstimma» misli, da se samo s hujškanjem in lažjo da izboljšati sedanji bedni položaj, potem je res, da so se ljudem okoli Grčar-Bahunove «Volksstimme» skisali možgani v sedanji vročini.

Do 3. junija t. l. se še v finančnem odboru, kjer se sedaj vrši razprava o izvanrednih kreditih, sploh ni razpravljalo o izdatkih za armado. Laž, ki so jo kolportirali Grčar-Bahunovi socialistični pisarji z namenom, da bi očrnili naše poslance, je imela torej kratke noge. Čitatelji pa vidijo, koliko so vredni z ozirom na resnico notice «Volksstimme».

Naši poslanci se bodo določno potegnili v finančnem odboru za bedne železničarje in druge stanove.

V finančnem odboru so bili odobreni razni krediti. Kakor vidimo iz dnevnih poročil, je bil odobren tudi kredit ministrstvu saobračaja. Prav, prav, radovedni smo pa, ali bo iz te bogato obložene mize odpadla tudi kaka drobščina za nas železničarje. Mislimo, da nekaj bi moralo biti, gotovo se bo že gledalo, da ne dobimo preveč in da ne ostane za tiste gospode, ki si svojijo pravico imeti večje želodce, pardon, večje žepe, kakor mi, premalo. Počakajmo in videli bomo, kaj bo!

Naše organizacije in naše žensko delavstvo. Veliko je obratov in podjetij tukaj v Mariboru, v katerih je po veliki večini če ne izključno zaposleno samo žensko delavstvo. Od njih ne slišimo nič, njihovih zahtev in teženj ne zvemo čisto nič, ker one še manjkajo v vrstah naše organizacije. In one so ravno, katerim velja danes naš klic in naše povabilo, naj pridejo k nam, v zmagoviti tabor Jugoslovanske strokovne zveze. Danes je tudi žensko delavstvo ravno tako zatirano in stiskano kakor moško, če ne še bolj, kar se v gotovih slučajih gotovo dogaja, zato je pa za žensko delavstvo ravno zelo pe-reča potreba, da stoji tudi ono pod varstvom vsakostranske in pravne zaštite in to je mogoče le, če se strne tudi ono z nami z našo močno armado, ki bo, čimbolj bo močna na članih, tudi tembolj zmagovita. Prišlo bo gotovo tudi do, po naših poslancih izvojevanih pravic, da bo smelo tudi ženstvo ob času volitev s svojo javno odločitvijo in s svojimi glasovi povedati vsemu svetu, da stoji tudi ono na braniku za pravice vernih Slovencev in za naš splošni dobrobit. Da pa tudi važni trenutek ne najde našega ženstva omahujočega in nepripravljenega, je treba, da si ono postavi trden temelj dobre krščanske organizacije. Gotovo je v vsakem podjetju vsaj ena dobra naša somišljenica. Ona naj bo med svojimi tovarišicami apostolka za naše delo, naj jih pripelja v našo organizacijo, da bomo skupno delovali in lahko rekli, da delamo: Vsi za enega, eden za vse!

«Der Herr Žebot organisiert die Eisenbahner!» — Pod tem naslovom pogreva «Volksstimma» že ne vemo kolikokrat dejstvo, da naš vrli poslanec g. Žebot dela tudi za nas železničarje in se zavzema za naš položaj. Navadno pravijo, če se gotovi živali stopi na rep, pa zavili in tako bo tudi tukaj. Ker omenjate, da je g. Žebot ustanovitelj «Prometne zveze», pribijemo samo, da se vas ni bati, pač pa vam povemo, da vas obžalujemo, ker ne veste, da obstoja «Prometna zveza», prej «Verkehrsbund», katero ime je tudi vam znano, že dolgo, dolgo prej, nego je postal g. Žebot poslanec. Prometna zveza izvaja svoja načela od svojega začetka vedno po enem in istem načrtu in programu, med tem ko vi niti ne veste več, kolikokrat ste se že prekrstili in preselili iz enega grabna v drugega. Da pogrevate Zaloško cesto, je vaša navada in smo že temu mi tudi vajeni. Ker pa omenjate, da g. Žebot plačuje železničarjem vino od svojih dijet, vam gre pa čast, ker s tem javno priznavate, da g. Žebot ne porabi kot kak obersocij dijet zase, ampak jih deli z ubogimi železničarji. Kaj ne, vaši voditelji a la Kristan in drugi ne morejo svojega denarja imenovati dijetnega, marveč razpolagajo z od zaslepljenega delavstva izsiljenim denarjem. Prometna zveza bo ostala dosledna svojim načelom, ko pa že «Volksstimme» davno več ne bo, in bodete vi že zopet iznašli za svojo deco nekaj novih imen. Lahko smo železničarji člani Prometne zveze ponosni, ker nam priznate vi, da so naši poslanci dobri za nas, mi vam pa povemo, da mi o vaših voditeljih ne vemo nič dobrega in omenka vrednega.

Nov način uničevanja delavcev južne železnice. — Zvedeli smo, da namerava finančna uprava delavcem južne železnice predpisati naknadno plačilo osebnodohodninskega davka za leta 1920, 1921 in 1922. Odmero tega davka za leto 1920 že ima v rokah obratno ravnateljstvo južne železnice. Ta davek znaša za osebo 100—2600 K. Kaže se, da hoče obratno ravnateljstvo ta davek od prizadetih iztirjati. Opozarjamo vse delavce južne železnice, naj vsak, ki bi mu morda obratno ravnateljstvo predpisalo ta davek, nemudoma to sporoči vodstvu svoje organizacije, ki bo storila vse korake, da se ta namera prepreči. Mi smo tozadevno stvar izročili v roke našim poslancem. Na obratno ravnateljstvo stavimo pa že danes vprašanje: Ali je ono prepričano, da je nam do skrajnosti izstradanim in izrabljenim še mogoče naložiti kaj takega. Naj tam višji in merodajni faktorji primerjajo svoje dohodke in plače z dohodki in plačami delavcev. Ako tisti ne morejo izhajati s svojimi ti-sočaki, kako naj delavce od svojih par sto kronic še plača davek. Mislimo, da bo obratno ravnateljstvo tu uvidelo, da vsak preveč napet lok počni in da je pač lahko mogoče, da se pri takem postopanju končno stare tudi vse potrpljenje delavstva.

Iz službenega lista južne železnice. Naredba št. 155-1923, št. 760-II. Peticije uslužbencev za zboljšanje gmotnega položaja. Vsem službenim mestom. Ker se v zadnjem času množe peticije naših uslužbencev, s katerimi zahtevajo zboljšanje svojega gmotnega položaja, katerih ugodne rešitve bi posegale v dosedanje pri državnih železnicah segajoče norme in ker mislijo uslužbenci, da je ugodna ali neugodna rešitev odvisna le od obratnega ravnateljstva ali upravnega sveta, priobčujemo točko 32, čl. 17, akorda definitivna, ki se je sklenil na mednarodni konferenci v Rimu: «Od časa, ko se podpiše predmetni sporazum, bo zamogla družba spremeniti sedanji položaj osebja samo po predhodnem sporazumu z državo, v kateri je omrežje, katerega se poslužuje to osebje.» Naročam Vam, da poučite podrejeno osebje o vsebini te določbe, da bo osebje uvidelo, da rešitve raznih peticij niso odvisne samo od obratnega ravnateljstva. Ljubljana, dne 23. aprila 1923. Bračić s. r., obratni ravnatelj. — Sedaj pa vprašamo obratno ravnateljstvo

vo: Kaj je bil pa vzrok, da se ni ugodilo peticijam, ki so bile od uslužbenstva vložene pred podpisom rimskega akorda, tako n. pr. od leta 1919 naprej? Na kakšne akorde je bilo obratno ravnateljstvo vezano tistokrat? Ali so bili to kaki dunajski akordi, ki se sploh niso priobčili nikjer. Ali pa je to mogoče samo kaka ljubljanska odredba, ki diši po parfumu? Povemo vam, da vam bo osebje tudi zelo hvaležno, ako rešite peticije, ki so vam bile predložene pred definitivnim rimskim akordom!

Iz zasedenega ozemlja. Železniško ravnateljstvo v Trstu mora odpustiti iz službe vse one železničarje, ki so bili sprejeti v službo po napovedi vojne Italiji od strani Avstrije in ki se niso borili v laški vojski. Takih železniških uslužbencev je v Julijski pokrajini okoli 400. Med temi bo gotovo tudi nekaj Nemcev, ki niso optirali za Nemško Avstrijo in gotovo jih bo uprava južne železnice sprejela v službo. Nimamo nič zoper to, da dobijo kruh, a skoro gotovo je, da bodo s tem v stran porinjeni zopet naši domačini, kakor se je to godilo letos mesca marca, ko so tudi prišli iz Italije izgnani Nemci-železničarji, bili so tukaj nastavljeni, nas Slovence pa se je porinilo v ozadje. Proti takim morebitnim nameram že danes najodločnejše protestiramo.

Sestanek združenih organizacij je napovedan za dne 10. junija v Beogradu, katerega se udeležijo zastopniki iz vseh mest cele države. Namen sestanka je, da pride končno do zaključka cele akcije.

Iz Švedske dobimo poročilo, da je bila tam delavska zahteva za ohranitev osemurnega delavnika odobrena in potrjena za nadaljna tri leta. Mislimo, da to, kar se uvaža v Švedski in v vseh drugih državah v prid delavskega stanu, velja tudi za nas in našo državo Jugoslavijo. Naj naši državni krmilarji tudi tukaj ne pokažejo, da so v kulturi za drugimi državami tako daleč, daleč nazaj!

Naše delo. Dne 2. junija se je vršil sestanek Prometne zveze, katerega se je članstvo polnoštevilno udeležilo. Na sestanku je poročal narodni poslanec Žebot o položaju v Beogradu, za kar smo mu vsi jako hvaležni. Po končanem železničarskem sestanku se je vršil shod Jugoslovanske strokovne zveze, katerega se je tudi udeležilo lepo število članov in somišljenikov. Poročal je g. centralni tajnik Cvikelj iz Ljubljane o razvoju in delu v naši organizaciji. Njegovim izvajanjem so vsi navzoči sledili z veliko pozornostjo, tako da upamo, da njegove besede niso ostale v dvorani, marveč da jih je vsak posameznik vzel s seboj in jih bo v prid in razvoj naše organizacije tudi dejansko uporabljal.

Iz Maribora.

«Tabor» zopet obsojen radi častikraja. Okrog «Tabora» se je zbrala barabska klika lažnjivcev in obrekovalcev, ki kradejo čast poštenim ljudem. Glavni zastopnik teh obrekovalcev in podlih lažnjivcev je dr. Reisman. Ta podla duša se je spravila v «Taboru» pred meseci na dr. Jerovška, ravnatelja Cirilove tiskarne. Povod mu je dal mariborski župan Grčar, ki je že večkrat pokazal v občinskem svetu, da se mu ne sme vedno verjeti, kadar govori, ker je večkrat skregan z resnico. — Mnogokrat se je že zgodilo, da si je hotel pomagati z lažjo, če je prišel v zadrego. Tako se je zgodilo tudi v obč. seji dne 7. februarja t. l. Kakor že znano, je vodila v decembru in januarju naša stranka hud boj zoper občinski proračun, v katerem so hoteli demokrati in socialisti naložiti Mariborčanom velikanske davke. Pri proračunski debati je dr. Jerovšek večkrat spravil župana Grčarja v veliko zadrego, ker Grčar kot župan ni poznal občinskega reda, radi česar je bilo več sej neveljavnih in se je župan s svojo nevednostjo ponovno blamiral. Tudi v seji dne 7. februarja se mu je to pripetilo. Dr. Jerovšek je protestiral proti veljavnosti seje, ker ni bila pravočasno sklicana, kajti on je dobil vabilo na sejo še-le v ponedeljek, torej prepozno. Župan je bil v vidni zadregi in v tej zadregi si je zopet hotel pomagati z lažjo. Trdil je namreč proti dr. Jerovšku: «Sluga Vas je iskal že v soboto popoldne z vabilom, pa Vas ni mogel najti, ker so uslužbenci v tiskarni od Vas imeli nalog izjaviti, da ste se odpeljali v Zagreb». Dr. Jerovšek je na to županovo laž reagiral s ponovnim kličem: «To je čisto navadna laž. Že nad dve leti nisem bil v Zagrebu.» Župan pa je lagal naprej. Tukaj pred se boj imam uradno ugotovitev sluge, da ste se odpeljali v Zagreb.» Dr. Jerovšek župana zopet zavrne z besedami: «To je čisto navadna laž». Poročevalec «Tabora» in «Jutra», lažnjivi dr. Reisman pa je seveda drugi dan v «Taboru» v svojem poročilu imenoval dr. Jerovška lažnjivca in je «Tabor» isto ponovil pozneje še enkrat ter pozval dr. Jerovška, naj toži «Tabor». To željo je dr. Jerovšek «Taboru» izpolnil in tožil odgovornega urednika radi razžaljenja časti. «Tabor» je hotel nastopiti dokaz resnice. Včeraj se je vršila obravnava pred tukajšnjim okrožnim sodiščem zoper «Taborovega» odgovornega urednika Ozima. Taboriti pa so se te obravnave tako prestrašili, da k obravnavi niti prišli niso. Tudi dokaza resnice niso poskusili. Obravnava se je vršila v odsotnosti obtoženca Ozima in je bil ta radi obrekovanja in častikraja potom «Tabora» obsojen na globo 2000 dinarjev ali pa v slučaju neiztirljivosti na mesec dni zapore. Tako grozovito in sramotno še pač nikdo ni pogorel pred sodiščem, kakor včeraj lažnjivec in obrekovalac «Tabor». Svetujemo vsakomur, kogar «Tabor» obrekuje in žali, da si zoper tega ostudnega obrekovalca poišče zadoščenje pri sodniji!

Mariborski župan Grčar postavljen na laž! Če je župan Grčar v zadregi, si kaj rad pomaga z lažjo, pa mu včasih temeljito izpodleti. Vendar tako kratkih nog njegova laž ni kmalu imela, kakor v zadevi obč. svet-

nika dr. Jerovška v seji dne 7. februarja t. l. Na županovo trditev, da se je dr. Jerovšek odpeljal v Zagreb, mu je ta tri ali štirikrat zabrusil v obraz: «To je čisto navadna laž». In župan na to še laže naprej in pravi: «Tukaj imam v pisanih pismeno ugotovljeno po slugi, da ste bili v Zagrebu.» Dr. Jerovšek ga zopet najodločnejše zavrne: «To je navadna laž.» Župan Grčar je na to dr. Jerovška naznanil državnemu pravdnistvu po § 104 srbskega zakona radi razžaljenja uradne osebe, ker je njegovo poročilo v obč. seji imenoval «navadno laž». Državno pravdnistvo je uvedlo proti dr. Jerovšku preiskavo. Ta preiskava pa je dognala, da je župan dne 7. februarja t. l. v javni seji res čisto nesramno lagal, ko je trdil, da ima na mizi v spisih od uradnega dostavljalca ugotovljeno, da se je dr. Jerovšek odpeljal v Zagreb.» V dotičnem aktu je bila res uradna ugotovitev obč. sluge Pukla, ki pa nikakor ne pravi, da se je dr. Jerovšek odpeljal v Zagreb, ampak pravi samo: «da se je odpeljal z vlakom.» Dr. Jerovšek se je bil res odpeljal takrat na shode v Makole, Poljčane in Studenice, ne pa v Zagreb. Sluga je torej poročal golo resnico, župan pa si je sam izmislil in pristavil, da se je dr. Jerovšek odpeljal v «Zagreb» in je to svojo laž krčevito branil. Ko se je državno pravdnistvo po zaslišanju prepričalo, da je župan res lagal v javni seji dne 7. februarja, je takoj ustavilo postopanje zoper dr. Jerovška, ker je ta popolnoma pravilno označil županovo poročilo za laž. Tako je bil mariborski župan Grčar javno in upravičeno postavljen na laž. Pač žalostno za Maribor, ki ima javno na laž postavljenega moža za župana!

Mariborski Mussolini dr. Cazafura se pripravlja na odhod. Eden glavnih mariborskih orjunciev dr. Cazafura ni nič več zadovoljen v Mariboru in izjavlja sam, da bo izginil iz Maribora, kakor hitro se bo spravil in poravnal s sodiščem, ki ga kliče radi šestih orjunskih slučajev na odgovor. Dr. Cazafura se bo najbrž preselil v italijanski Trst, kjer bo na domači zemlji in kjer mu bo materni italijanski jezik bolj tekel nego slovenščina. V Mariboru je dr. Cazafura orjunc, v Trstu pa bo fašist.

Matura na zavodu šolskih sester v Mariboru se bo začela v ponedeljek pod predsedstvom g. vladnega svetnika dr. Bezjaka. Za maturo je priglasihih 63 kandidatinj.

Osrednje društvo poštnih in brzojavnih nižjih uslužbencev za Slovenijo, podružnica Maribor vabi na dobrodelno vrtno veselico v nedeljo, dne 10. junija t. l. na vrtu pri Gambriinu s sledečim vsporedom: Koncert na vrtu, ples v dvorani, srečolov, ribolov, ameriško kegljišče in druge šaljive igre. Pri koncertu in plesu igra vojaška godba. Začetek ob 15. uri, konec ob 24. uri. Vstopnina 5 din. za osebo, otroci v spremstvu staršev vstopnine prosti. Čisti dobiček je namenjen v podporo bolnih tovarišev, vdov in sirot. Za obilno udeležbo se priporoča odbor. — Veselico poštnih uslužbencev našim somišljenikom toplo priporočamo in jih prosimo, da se te dobrodelne veselice udeležijo v kar mogoče obilnem številu.

Ponovno opozarjamo vse one, ki žele prihodnjo sezono nastopiti pri Ljudskem odru v Mariboru, da se takoj osebno prijavijo v pisarni Ljudskega odra v kazini — uradniška menza — ali pa pismeno na naslov: Uprava Ljudskega odra v Mariboru, Cirilova tiskarna. Z julijem se začne pripravljanje prihodnje sezone. Nastopiti bodo mogli samo tisti, ki se bodo javili že sedaj. Opozarjamo tudi na dramatično šolo, ki se redoma vrši vsak teden dvakrat v večernih urah. Posebno dobrodošli so tudi pevci in pevke, ker se prične takoj s sestavo gledališkega pevskega zbora.

Sezonska skupščina Ljudskega odra v Mariboru se vrši v ponedeljek, dne 11. junija ob 20. uri v Lekaršniški ulici. — Udeležba za vse članstvo in naraščaj obvezna. Točnost! — Predsednik.

Redni občni zbor orlovskega odseka v Mariboru se vrši jutri v soboto, dne 9. junija 1923, ob 20. uri zvečer v oblačilnici gimnazijske telovadnice. Občnega zbora se morajo udeležiti vsi redni člani in starešine. Ker so važne stvari na dnevnem redu, bodi udeležba polnoštevilna in točna. — Tajnik.

Krščanska ženska zveza v Mariboru se udeleži z zastavo evharističnega kongresa v Zagrebu, ki se vrši dne 18. in 19. avgusta, kakor tudi katoliškega shoda v Ljubljani, kateri se vrši od 25. do 28. avgusta. Članice, ki se nameravajo udeležiti se vabijo, da se čimprej prijavijo odboru.

Glasbena Matica v Mariboru je zadnjo soboto dne 2. junija z velikanskim uspehom koncertirala v Mariboru. Iz raznih krajev pa ji prihajajo zdaj povabila, da tudi zunaj Maribora poje in dela za povzdigo naše krasne pesmi po deželi. In tako bo šel njen zbor, dokler mu članstvo ne uide na počitnice, vsako nedeljo kam drugam. Dne 10. junija bo imel na primer svoj izlet v Jarenino, 17. v Šoštanj, nadalje v Radgono in Ljutomer in razne kraje v Pohorju. V Žalcu bo pel pred poldnevom po maši, v Šoštanju pa popoldne. Ljubitelji umetnega petja ne bodo zamudili lepe prilike, da slišijo drugo naj večje slov. pevsko društvo in v trumah obiščejo njihove koncerte.

Anketa trgovskega gremija. Trgovski gremij vabi na anketo, na kateri se bo razpravljalo o avtomatični telefonski centrali, katero ima dobiti Maribor na račun reparacij iz Nemčije, vse interesne kroge in oblasti. Anketa se vrši v torek, dne 12. junija ob 20. uri v salonu gostilne Orovič v Vetrinjski ulici. Ker je pridobitev te naprave za Maribor eminentne važnosti, je dolžnost vseh interesentov, da se ankete udeležijo, brez ozira na to, ali prejmejo od gremija posebno povabilo ali ne.

Restavracijo Narodni dom sta prevzela Ivan in Valerija Šober. Slovesna otvoritev restavracije od strani novih najemnikov bo dne 10. t. m. Ob tej priliki bo tudi koncert «Drave». Več v inseratnem delu.

Zasebno učilišče Legat zopet otvorjeno. Kakor izvemo, je deželna vlada dovolila otvoritev zasebnega učilišča Legat v Mariboru in to šolo tudi koncesijonirala. Začasno

sicer samo za strojepisje in stenografijo, pa vendar je že to velik uspeh, ako se pomisli, da je veliko povpraševanje po stenotipisih. Otvoritev zasebnega učilišča Legat se vrši že tekom tega mesca. Kot šolski prostori služijo veliki, lepi, zračni prostori hiše Vrazova ulica 4. Vpisovanje in pojasnila za tečaje za strojepisje in stenografijo dnevno od 8. do 12. in od 2. do 6. ure v trgovini Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Društvo «Jadranc» v Mariboru. Vsi Primorci, člani in nečlani, ki želijo pristopiti k društvu, naj se prijavijo v soboto, dne 9. t. m. od 18. do 20. ure in v nedeljo, dne 10. od 10. do 12. ure v pisarni Jugoslovanske matice, Sodna ul. 32.

I. izkaz darov za avtomobilski sklad Prostovoljne požarne brambe na Pobrežju pri Mariboru: Pekovski mojster Gustav Jelenc na Pobrežju 100 din., veleposestnica Neža Lorber pri Sv. Petru 100 din., tovarnar usnja Viljem Freund v Mariboru 250 din., tovarnar olja Tomaž Krajnc v Framu 100 din., Prostovoljna požarna bramba v Slov. Bistrici 250 din., Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru 100 din. Najtoplejša hvala. Zbirka se nadaljuje in obelodani. — Posestnikoma Keršnik, Šlamberger in Moser se izreka za brezplačno vprego dne 31. maja najboljša hvala. — Odbor.

Upravičena pritožba. (Dopis iz Studencev pri Mariboru.) Od strani tukajšnjega prebivalstva prihajajo radi prehitre vožnje avtomobilov in motornih koles pritožbe, ki so popolnoma upravičene, če premislimo, da so radi tega divjega dirjanja ogroženi ljudje na cesti, posebno pa še otroci, ki gredo v šolo in iz šole. Ze pred enim letom je občinski odbor v svoji seji sklenil, da se postavijo svarilne table na mariborski, kakor tudi na limbuški meji, kar se je tudi zgodilo. Na teh tablah je skozi Studence dovoljena samo hitrost 15 km na uro. Ker pa gotovi gg. lastniki avtomobilov omenjenih svarilnih tabel ne upoštevajo, se čutimo primorani, proti njim nastopiti z vso strogostjo. Pripomniti pa moramo, da so tudi izjeme in so nam tudi dobro znani gg. lastniki avtomobilov, ki upoštevajo zgoraj omenjena svarila, za kar jim izrekamo na tem mestu priznanje!

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

14

Za hip je vladal molk. Nepremična, s trdimi očmi je gledala Margareta za odhajajočo Francozinjo, Suzana, vsa potrta, pa pokorna materi, se je obrnila, da bi šla za njo. Še enkrat je pogledala nekdanjo součenko.

Margaretin obraz se je izpremenil. Njene trde oči so postale mehke, otroško nežno, skoraj žalostno je gledala za dekletom.

In tedaj se Suzana ni mogla več držati. Hčerina pokorščina se je raztopila pod žarki deklinške ljubezni do prijateljice, pri vratih se je obrnila, pohitela je k Margareti, jej položila roke krog vratu in jo vroče poljubila — in šele tedaj je s sklonjeno glavo odšla za materjo. —

Ljubki nastop Suzanin je rešil mučni položaj. Vsi so si oddahnili, ko se je Margareti spet vrnil njen hudomušni smehljaj.

«Tako torej —?» je pravila. «Ha, ha, gospod Andrej, ali ste že videli kedaj tako odurno osebo? Upam, da jaz ne bom taka, ko bom stara!»

In nabrala si je krilo, naredila globok poklon in veličastno stopicala proti vratom.

«Suzana», — je posnemala glas in kretnje grofice Tournay — «rečem ti, da mi ne govoriš s to — žensko!» Glas in kretnje, vse je bilo tako izvrstno posneto, da sta Angleža prasnila v bučen smeh.

«Škoda», je dejal lord Anton, «da ste zapustili gledališče —! Kaka izguba za Pariz!»

Tedaj pa je z odločnim korakom stopil pred Margareto mladi Tournay. Videti mu je bilo, da je pripravljen braniti mater v njeni odsotnosti, če bi si Margareta dovolila še kako šalo na njen račun.

Pa preden je mogel ziniti besedico, se je oglasil zunaj smeh, prijeten sicer, pa vkljub temu razločno smešna, — zategel, nosljajoč, brezdušen in dremav.

Izredno močen in bogato oblečen človek je vstopil.

Gospod Percy Blakeney je štel tistikrat krog 35 let. Nenavadno visoke postave je bil, dobrih šest čevljev je meril, kar je tudi za Angleža veliko, njegova široka pleča, njegovi krepko razviti mišičasti udje so pričali o silni telesni moči. Vzor močnatosti in moči bi se ga lahko imenovalo, da ni ležala v njegovih globokih sinjih očeh neka zaspanost, lena dremavost in da ni igral okrog njegovih sicer lepo in krepko zarisanih ustnih bebast, brezdušen smehljaj, ki je dajal njegovemu licu značilen, trapast izraz.

Percy je bil potomec stare, plemenite angleške rodbine. Njegov oče je imel z ženo nesrečo — po par letih mirnega zakona se ji je omračil duh. Bolezen je bila neozdravljiva. In takrat se je narodil Percy. Oče je vzel sina in ženo seboj v tujino, kjer je Percy preživel svoja mladostna leta. Starša sta mu kmalu umrla in podedoval je silno bogastvo, eden najbogatejših mož je bil na Angleškem.

(Dalje prihodnjič).

Nedeljo Narodni dom. koncert

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjava, da sva prevzela nanovo preurejeno restavracijo

Narodni dom v Mariboru,

katere

slovesna otvoritev

se bo vršila v

nedeljo, dne 10. junija 1922, ob 16. uri

s koncertom orkestra «Drava» na vrtu, ob slabem vremenu v restavracijskih prostorih.

Vstopnina prosta. Podaljšana policijska ura.

Točila bodeva zajamčeno pristna stara in nova vina, katera bodeva dobavala naravnost od producentov, in vedno sveže pivo najboljše kakovosti.

Smatrala bova za častno dolžnost, postreči s toplimi in mrzlimi jedili najboljše vrste ter sprejemava abonente na hrano po lastnih cenah.

Prevzameva tudi naročila za vsakovrstne bankete po dogovoru.

Na razpolago: moderno preurejeno kegljišče, vrtna veranda in sobe za klube.

Jamčiva za točno postrežbo ter se narodnemu občinstvu priporočava 120

Ivan in Valerija Šober.

Vozni red, veljaven od 1. junija 1923 se dobi v Ciri-
lovi tiskarni. Cena komadu 1 dinar, po pošti 40 par več.
Poleg južne železnice so objavljene še sledeče proge:
Celje—Dravograd, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana
Jesenice—Trbiž, Kranj—Tržič in Jesenice—Bohinjska
Bistrica. Priporočamo ga zlasti turistom, ker zavzema
vsled svoje ročne oblike jako malo prostora.

Po zunanosti pozna že večina gospodinj testenine
«Pekate» Odločno zavračajo vsake druge, ker so spo-
znale, da postrežejo z njimi najbolj svojo družino.

POSILANO.

Veletgovina «Luna» Maribor, Slomškov trg 11 na-
znanja, da bode oddelek za ure in zlatnine na veliko
tekem časa birme, in sicer do konca junija, tudi za pro-
dajo na drobno posameznim odjemalcem odprt dnevno
od pol 10. do 12. ure, v pritličju leva stran. Dana je to-
rej vsem cenj. kupcem priložnost, da si darila za birmo
jako po ceni nabavijo.

Anton Kiffmann

Maribor, Slomškov trg 11.

(Zraven glavne pošte.

Razglas.

3--1

Podpisana tvrdka si dovoljuje uljudno opozarjati,
da so njene v prometu se nahajajoče pivske steklenice
in sodčki izključna ter neprodana last pivovarne. Pro-
daja istih ali njihova uporaba v druge namene je pre-
povedana ter se kazenskosodno zasleduje.

V lastne minteresu se torej vsak posvari prodajati
ali nakupovati pivske steklenice in sodčke. 324

Tomaž Götz, pivovarna Maribor.

V peklu

A. Janžekovičevem vino-
toču

se toči izborno vino liter po 6,
7, 8 in 12 dinarjev. 325

Preklic

Podpisana Marija Lang obža-
lujem, da sem razširjala neres-
nične govorice o nosečnosti Ma-
rije Lešnik, posestniške hčere iz
Vrhovega dola. 316

Marija Lang, Vrhov dol.

Prodaja se gostilna in me-
sarija z vsem in-
ventarjem in 4 orali zemlje. Tudi
več posestev. Jožef Grošl, Ore-
hova vas 51, p. Slivnica. 313

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po
nizki ceni priporoča I. VEZJAK,
konfekcija, Maribor, Vetrinjska
ulica 7. 272

JOS. NEKREP

tesarski mojster in stavbeni pod-
jetnik
sprejme vsa v njegovo stroko
spadajoča dela in jih izvede ro-
čno in ceno.

MARIBOR, SMETANOVA 59.
Telefon 140. 10—2 290

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri tvrdki

IVAN KOS, CELJE,

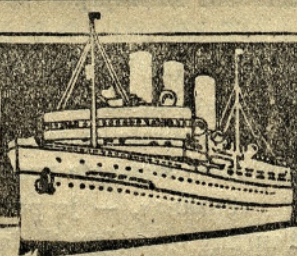
Prešernova ulica št. 17.

586

Na drobno!

Na debelo!

CANADIAN

PACIFIC

Največje transportno podjetje sveta

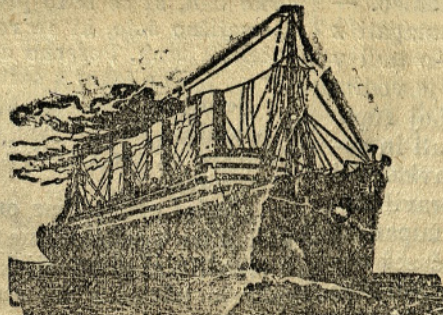
EVROPA

CANADA

AMERIKA

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko
HAMBURGA, ANTWERPNA in CHERBOURGA z glasovitimi «EM-
PRESS» parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljna navo-
dila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, prtljage, predpisa
useljavanja v Kanado in Zedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ul. 40

Hamburg — Amerika Linija

in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna po-
jasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160.
— Split: Ante Buč, Dioklecijanova obala 13. — Gruz: Ivo Lovričević — Bitolj: Gjorgije
J. Dimitrijevič & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj.
Mihajlovič, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

BLAGO ZASTONJ!

ne dobite nikjer, pač pa dobite v moji trgovini v

318+

Mariboru, Aleksandrova cesta 23, I. nadstropje

samo malo časa naslednje, iz neke konkurzne mase došlo blago na drobno po čudovito nizkih cenah in sicer:

Bluze od D 47.50 dalje, ovratnike za gospode, škrobljene
6 komadov D 36.—, kronka svila D 2.50, čevlje za dek-
lice št. 35—37 D 60.—, damske srajce do najtinejše iz-
peljave D 75.—, vezene preproge D 225.—, preproge iz
čipk od D 25.— za meter dalje, presukanec, Adria sraj-
ce za gospode D 55.—, razno drugo perilo, mehki ovrat-

niki za gospode 6 kom. D 25.—, presukanec za vezenje,
svila za vezenje, traki iz gume, naramnice, borte, veze-
nine, predtiskana ročna dela in gotova ročna dela.
Na željo se izvršijo naročila za opreme nevest, ažurnih
in tamburnih del. Predtiskarija in preobleka gumbov.
Galanterija in drobnarija.

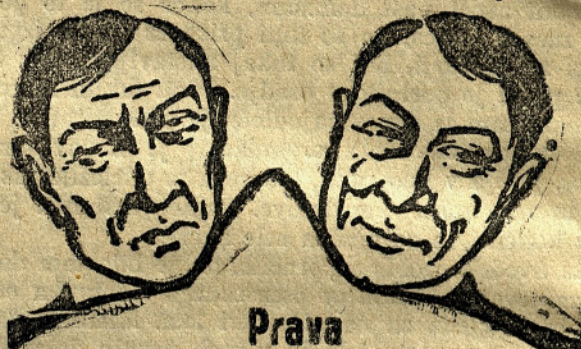
J. Letonja, Maribor.

Prodaja inventarja kavarne!

Ves inventar s kletjo vred grand-kavarne «Beo-
grad», Maribor, Aleksandrova cesta, se celokupno vsle-
ukinjenja konkurza takoj prodaja. Inventar si naj re-
fektantje osebno ogledajo ter se v svrhu prodaje obr-
nejo na gospoda Leopolda Barta v Mariboru, Koroška
cesta št. 40. 319

Prej.

Zd.j.

Prava

utjeha za živčano bolestne

je moja upravo izašla knjiga! U istoj su ras-
pravljani podatci mnogogodišnjeg iskustva o
uzorcima, postanku i liječenju živčanih bolesti.
Ja šaljem badava svakomu ovo zdravstveno
evandjelje, ako on zato piše na niže naznačenu
adresu.

Hiljade pohvalnih pisama posvjedočuje jedini
postojeći uspjeh besprestanog i savjestnog iz-
traživačkog rada za dobrobit bolesnih ljudi.
Tko pripada

velikoj vojsci živčano bolesnih

tko boluje na raztresenosti, plašljivosti, slabom
pamćenju, nervoznoj glavobolji, poremećenju
želudca, prevelikoj osjetljivosti, boli u rukama
i nogama, potpunoj ili djelomičnoj tjelesnoj sla-
boći ili na nebrojenim pojavima

mora se pobrinuti, da dobije svoju utješnu
knjižicu!

Tko je isto pažljivo prečitao, dobit će umirajuće
uverjenje, da postoji jedan jednostavni put pot-
punom ozdravljenju i zadovoljnom životu.

Ne čekajte nego pišite još danas

E. Pasternack, Berlin, S. O. Michaelkirchpl. 13
Abt. 59. 317+